

Højere avlsmæssigt niveau med insemineringstyre hos RDM

Omkring 3% af RDM køerne har en privat foldtyr som far. Det kan både være en stambogsført foldtyr eller en far, som ikke er registreret. Der kan være mange grunde til at anvende en foldtyr i besætningen, men man skal være klar over, hvilken betydning det har for køernes avlsmæssige niveau f.eks. produktion, sygdomsresistens, reproduktion og dermed samlet økonomi.

Brugstyre giver bedre totaløkonomi

I avlsarbejdet repræsenterer NTM den økonomiske værdi, der skabes gennem et dyrs produktive levetid.

I tabel 1 er blandt andet vist det avlsmæssige niveau for NTM hos afkom efter danske brugstyre, ungtyre, nordiske brugstyre, importtyre fra andre lande og foldtyre. Afkom efter foldtyre er i denne sammenhæng defineret som køer med en stambogsført far, som ikke er insemineringstyre. Importtyrene er opdelt i to grupper, afhængig af om de er nordiske (Sverige, Finland, Norge) eller kommer fra et andet land.

Resultaterne viser, at afkom efter danske eller nordiske brugstyre har det højeste avlsmæssige niveau for NTM. I 2006 var døtre efter nordiske brugstyre faktisk bedre end døtre efter danske brugstyre. Forskellene i NTM betyder, at et hundyr efter en nordisk brugstyre i gennemsnit er 500 kr. bedre end en datter efter en dansk brugstyre. Døtre efter danske brugstyre er avlsmæssigt bedre end døtre efter ungtyre, foldtyre og importtyre fra andre lande. I gennemsnit er døtre efter danske brugstyre 300-400 kr. bedre end døtre efter ungtyre og importtyre fra andre lande, mens de er 900 kr. bedre end døtre efter foldtyre. Det er ikke muligt at beregne et sikkert avlsmæssigt niveau for døtre efter foldtyre, som ikke er stambogsførte, men det må forventes døtre efter foldtyre, som ikke er stambogsførte generelt, er på et lavere niveau end døtre efter stambogsførte foldtyre.

Tabel 1. Avlsmæssigt niveau af RDM køer for ydelse, yversundhed, eksteriør og NTM. (Køer født i 2006)

	Brugstyre	Ungtyre	Nordiske brugstyre	Andre importtyre	Foldtyre
Antal køer	13.900	5.100	1.800	600	300
Ydelsesindeks	100,9	97,5	102,0	100,0	95,0
Yversundhed	99,1	99,1	99,7	96,1	96,9
Krop	109,3	109,1	107,6	113,3	109,0
Lemmer	103,6	104,5	104,6	105,0	103,2
Malkeorganer	104,5	103,8	106,0	105,4	103,0
NTM	0,7	-2,1	4,3	-1,4	-5,7

Brugstyre giver ydelse, mens importtyre fra andre lande giver krop

Forskellene i NTM skyldes forskelle i niveau for egenskaber, som indgår i avlsarbejdet. Danske og nordiske brugstyre er udvalgt som de absolut bedste blandt ungtyrene på basis af NTM. Som forventet er døtre efter brugstyre derfor også bedre end døtre efter ungtyre for ydelse, mens de er på samme niveau for eksteriør og yversundhed. De nordiske brugstyre, som bruges i Danmark, giver således ikke væsentligt ringere eksteriør end de danske brugstyre.

Døtre efter importtyre fra andre lande har højt niveau for krop. Døtrene er således bedre end døtre efter både brugstyre og ungtyre. For yversundhed er de ringere end både ung- og brugstyredøtre, mens de kun er lidt ringere for ydelse end brugstyredøtrene.

Foldtyrene kan bedst sammenlignes med ungtyrene, fordi begge grupper af tyre er udvalgt på baggrund af forældrenes indekser. Kvægavlsforeningens ungtyre er dog udvalgt blandt de bedste af racens køer omhyggeligt parret med de bedste tyrefædre, mens det tilsvarende nødvendigvis ikke er tilfældet for alle foldtyrene. Det er derfor forventeligt, at døtre efter foldtyrene avlsmæssigt er på et lavere niveau.

Resultaterne viser, at det især er for ydelse og yversundhed, at foldtyredøtrene er ringere end døtre efter ungtyre.

Større forskelle med genomisk selektion

Ungtyrene, som er fædre til køer født i 2006, er udvalgt uden brug af genomisk selektion. I dag anvendes genomisk selektion til udvælgelse af alle ungtyre. Det betyder, at ungtyrene er på et højere niveau end tidligere. Det betyder dermed også, at forskellen mellem døtre efter ungtyre og foldtyre vil være større.

Drop foldtyren

Der vil ofte være praktiske grunde til at lukke foldtyren ind til køer og kvier i stedet for at inseminere. Den mest hørte argument er, at brunstobservation er tidskrævende. Resultater viser dog, at anvendelse af aktivitetsmåler - som eksempelvis Heatime - kan give gode reproduktionsresultater med en forholdsvis beskedne investering.

Disse muligheder, sammenholdt med de avlsmæssige forskelle mellem insemineringstyre og foldtyre betyder, at man bør droppe foldtyren og i stedet satse på inseminering.

Anders Fogh og Ulrik Sander Nielsen, Dansk Kvæg